

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON BİRİMİ

**YTÜ Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Uygulamalarında
Karşılaştıkları Güçlüklerin İncelenmesi**

Proje No: SBA-2021-4265

Proje Türü: Normal Araştırma Projesi (NAP)

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Davut HOTAMAN
Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü

Araştırmacı: Arş. Gör. Dr. Emrah ÖZCAN
Eğitim Fakültesi/Yabancı Diller Eğitimi Bölümü

Haziran 2021

İSTANBUL

Bu proje Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir (Proje No: SBA-2021-4265)

ÖNSÖZ

Bu proje, **Doç. Dr. Davut HOTAMAN** ve **Arş. Gör. Dr. Emrah ÖZCAN** tarafından yürütülen ve bitiş tarihi 15.10.2021 olan altı (6) aylık **SBA-2021-4265** kodlu “**Normal Bir Araştırma Projesi (NAP)**”dir. Bu projede, Covid-19 virüs salgını nedeniyle gerçekleştirilen “**Uzaktan/Online Eğitim**” uygulamalarında, YTÜ Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin karşılaştıkları güçlükler dört boyutta (İletişim Teknolojileri, İkamet edilen/Yaşanılan bölge, Sosyal, Sağlık ve Psikolojik Sıkıntılar ve Akademik Uygulamalar) ele alınarak, incelenmiştir. Covid-19 virüs salgını nedeniyle Mart 2020’den beri Türkiye genelinde hemen hemen her kademedeki yüz yüze eğitim uygulamasına son verilerek, onun yerine uzaktan/online eğitim uygulanmaktadır. Bu süreçte, Millî Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler (Kamu ya da Özel) mevcut kendi bilişim imkânlarıyla uzaktan/online eğitime başlamış, süreç içinde oluşan ya da karşılaşılan sorunların/güçlüklerin üstesinden gelmek içinde sistemlerini geliştirmeye başlamışlardır. Bu uygulamalar esnasında öğrencilerden gelen dönütler nedeniyle, karşılaşılan güçlüklerin incelenme gereği hissedilmiştir. Bu araştırmada elde edilen bulgular, Türkiye’nin uzaktan eğitim teknoloji kapasitesi ve alan yazındaki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunularak, proje tamamlanmıştır.

Bu proje, Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir (**SBA-2020-3998**). Bu itibarla, hem Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine, hem de gönüllü katılımlarıyla veri toplanılmasına destek veren öğrencilere destekleri için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Davut HOTAMAN

Arş. Gör. Dr. Emrah ÖZCAN

Haziran 2021

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	6
ABSTRACT	7
1. GİRİŞ	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
3. YTÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN/ONLİNE EĞİTİM UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN/GÜÇLÜKLERİN İNCELENMESİ	15
4. YÖNTEM	17
5. BULGULAR VE YORUM	19
6. SONUÇ VE TARTIŞMA	32
7. ÖNERİLER	34
8. KAYNAKÇA	35-37
9. EKLER	38-40

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMALARINDA
KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLERİN İNCELENMESİ:
YTÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

Doç. Dr. Davut HOTAMAN ve Arş. Gör. Dr. Emrah ÖZCAN

ÖZET

Bir sistem olan eğitim, her toplum için önemli bir olgudur. Bu olgunun toplumsal kalkınmayı, dolayısıyla da sosyal, kültürel ve bilimsel aydınlanmayı sağlaması beklenir. Bu anlamda eğitim, insan hayatı için vazgeçilmez bir olgu olup, birey ve toplum açısından geçmişle gelecek arasında sağlıklı köprüleri kuran çok güçlü bir değişkendir. Bu değişkeni, her tür olumsuz koşulda dahi kesintisiz bir hale dönüştürmek, göreceli olarak toplumların devamını sağlayacaktır. İçinde bulunulan çağda uzaktan eğitim uygulamaları, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde, örgün eğitimin alternatifine gelmiştir. Öyle ki, Türkiye’de Mart 2020’den beri Covid-19 salgını nedeniyle uygulanamayan yüz-yüze eğitim uygulamalarının yerini almış, bir şekilde öğrencilere kesintisiz eğitim imkânı sağlamıştır. Bir ülkede yeterince güçlü bilişim ağları mevcut ise, o ülkede kolayca uzaktan eğitim programları geliştirilip uygulanabilir. Ancak, Türkiye’nin değişik coğrafi bölgelerini, değişik sosyo-ekonomik ve eğitsel aile yapıları dikkate alındığında, tüm ailelerin ve öğrenci gruplarının uzaktan eğitim için gerekli teknolojik araç-gerece ve bu eğitime sorunsuz erişim imkânına sahip olduğunu düşünmek, iyimserlik olur. Bu çalışmanın amacı, pandemi sürecinde Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları güçlükleri incelemektir. Bu araştırma, tarama türü bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak, öğrenci dönütleri ve uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan sekiz (8) maddelik bir “Kişisel Bilgi Formu” ve yirmi altı (26) maddelik bir “*anket*” kullanılmıştır. Öğrencilerin karşılaşmaları muhtemel güçlükleri “*iletişim teknolojileri, ikamet edilen bölge, sosyal-sağlık-psikolojik ve akademik*” olmak üzere dört alt boyutta ele alan sorular kullanılmıştır. Çalışma sonunda altı yüz on dört (614) öğrencinin katılımı gerçekleşmiş olup, bu öğrencileri tanımlayan betimsel istatistikler (% ve f) çıkartılmıştır. Betimsel istatistikleri verilen bu demografik özellikler içinden (cinsiyet, sınıf düzeyi, ikamet edilen bölge, uzaktan eğitime bağlandığı cihaz ve aynı anda uzaktan eğitim alan kardeş sayısı) bazı değişkenlerle, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları güçlükler arasındaki anlamlı farklılıklar olup olmadığı da kay-kare (χ^2) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde; “İletişim teknolojileri”, “ikamet edilen/yaşanılan bölge”, “sosyal, sağlık ve psikolojik” ve “akademik” konularda “cinsiyet”, “sınıf düzeyine”, “ikamet edilen/yaşanılan bölge”, “eğitime bağlanılan cihaz” ve “çalışma odası olup olmama durumuna” göre uyumlu/anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar kavramlar: Eğitim, öğretim, uzaktan eğitim.

SURVEYING THE DIFFICULTIES ENCOUNTERED BY UNIVERSITY STUDENTS IN DISTANCE EDUCATION PRACTICES: THE CASE OF YTU FACULTY OF EDUCATION

Doç. Dr. Davut HOTAMAN & Arş. Gör. Dr. Emrah ÖZCAN

ABSTRACT

Education as a system is an important phenomenon for every society. This phenomenon is expected to contribute to social development and thus social, cultural and scientific enlightenment benefit from this development as well. In this context, education is an indispensable fact for human life as well as a very powerful variable that builds concrete bridges between the past and the future in terms of individuals and society. Transforming this variable into an uninterrupted state, even under all kinds of unpropitious conditions, will ensure the continuation of societies relatively. In the current age, distance education practices have become an alternative to formal education due to the developments in information and communication technologies. Such that, it has replaced face-to-face education practices that could not be implemented in Turkey due to the Covid-19 pandemic since March 2020, and therefore, to an extent, it provided uninterrupted education to the students. If information network in a country is sufficiently strong, distance education programs can be easily developed and implemented in that country. However, considering the different geographical regions of Turkey, and different socio-economical and educational background of family structures, it would be optimistic to think that all families and student groups have the necessary technological tools and equipment required for distance education and the opportunity to access this education without any issues. The aim of this study is to examine the difficulties that Yildiz Technical University, Faculty of Education students have experienced in distance education during the Covid-19 pandemic. This study is based on a survey type research model. For data collection tools, an eight (8) item "Personal Information Form" and a twenty-six (26) item "survey" was prepared by the researchers in line with the feedback and opinions taken from students and experts. Questions used in the survey address the possible difficulties students may encounter in four sub-categories: "*communication technologies, region of residence, social-health-psychological and academic*". Six hundred and fourteen (614) students participated in this survey and at the end of the study, descriptive statistics (% and f) describing the participating students were gathered. Among these demographic features (e.g., gender, class, region of residence, device used for the distance education, and the number of siblings taking distance education simultaneously), whose descriptive statistics are given, it is analyzed whether there are significant differences between some variables and the difficulties students encounter in the distance education process by using chi-square (χ^2) test. When the analysis results are examined; statistically concordant/significant relationships were found between "communication technologies", "region of residence", "social-health-psychological", "academic" topics and the variable of "gender", "class year", "region of residence", "device used to connect to the online education", "availability of an own study room".

Keywords: Education, teaching, distance education.

1. GİRİŞ

Devletin ve ailelerin, toplumun geleceği olan çocukların ve gençlerin eğitimi için yaptığı tüm yatırımların amacı; istenen özelliklere sahip, topluma katkıda bulunabilecek üretkenlikte, sosyal ve ekonomik güvencesi olan bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktır (Gözütok, 2004). Özellikle içinde bulunulan çağın da, bilgi çağı olarak nitelenmesi, çocuk, genç ya da yetişkin, her bireyin kendi bilgi ihtiyacının farkına vararak, o bilgiye ulaşmanın yolunu-yöntemini bulmalıdır. Burada amaç, bireysel gelişimi sağlamak olsa da, unutmamak gerekir ki, bireysel gelişim toplumsal değişimi ve gelişimi sağlayacaktır. Bu gerçeğin öneminin farkında olan toplumlar, bahse konu değişimi ve gelişimi sağlamak için bireye yatırım yaparlar. Bireyleri geliştiren, doğuştan getirdikleri örtük güçlerinin ortaya çıkmasını sağlayan tüm etkinlikler, eğitsel bir faaliyettir. Bu eğitsel faaliyetler, bireyi geliştirdiği kadar, toplumun da gelişimini sağlar. Bu anlamda eğitim, toplumsal değişimin vazgeçilmez bir anahtarıdır. İçinde bulunduğumuz çağın gereği olarak her ülke, öyle ya da böyle kendi eğitim sistemini, öngörülemeyen her türlü olumsuz gelişmeye rağmen geliştirme uğraşısı içindedir. Bu uğraş, kısa vadede sonuç vermeyebilir, ancak orta ve uzun vadede mutlaka karşılık bulur (Hotaman, 2019, 279). Bu açıdan bakıldığında, eğitim kasıtlı ya da kasıtsız tüm eğitsel faaliyetleri içine alan geniş bir etkinlik alanı olarak görülmelidir. Yani, gerek örgün gerek se yaygın eğitim, bireysel ve toplumsal gelişimi sağlamak için önemli ve gereklidir.

Günlük yaşam içinde “*eğitim*” kavramı sıkça kullanılır. Herkes “*eğitimin ne olduğunu*” az ya da çok bilmektedir. Akademik alan yazında daha çok örgün eğitime vurgu yapan tanımlar bulunmaktadır. Bunlardan en çok kullanılanı Ertürk’e (1984, 12) ait olup, “*bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci*” şeklindedir. Günümüzde, “*bireyin gözünü dünyaya açtıktan sonra edindiği ya da kazandığı her şeyi*” içine alan ve “*bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor (devinişsel) gelişime*” vurgu yapan tanımlar da vardır. *Formal eğitim*, örgün ya da yaygın yapılan planlı ve düzenli eğitime vurgu yaparken, *informal eğitim* ise toplum ya da aile içinde gözlemler, model almalar ya da duymak-işitmek suretiyle gerçekleşen plansız ve düzensiz öğrenmeler yoluyla gerçekleşen kültürlenmeye vurgu yapan bir eğitim türüdür. Ancak, formal ve informal eğitimi kesin sınırlarla birbirinden ayırmak mümkün değildir. Bazen bu iki eğitim türü aynı anda gerçekleşebilir. Bireylerin öğrenmeleri gelişigüzelikten planlılığa yöneldikçe, eğitim

formalleşir (Erden, 2015, 15). Eğitim kavramıyla ilgili yapılan tanımların tamında gözlenen ortak nokta, eğitimin bir “süreç” olarak görülmesidir. Bireyin içinde doğup büyüdüğü toplumda yaşamını sürdürebilmek için neye ihtiyacı varsa, dünyaya gözlerini açtıktan sonra bunları öğrenmeye ihtiyaç duyar. Bu anlamda eğitim, yaşam boyu süren bir olguya vurgu yapar. Her toplum kendi vatandaşları için bir eğitim süreci planlayarak uygular. Bu tür bir eğitsel uygulama, bireyleri hayata hazırlayan tüm sosyal süreçleri içerir (Hotaman, 2019, 279).

Bilgi toplumunda değişim bilgi teknolojilerinin toplumun üyeleri tarafından aktif kullanımıyla paralellik göstermektedir. Günümüz dünyasında ekonomik bir güç olmanın yolu da yine bilgiyi elinde bulundurmadan geçmektedir. Bu nedenle günümüz toplumları bilginin ediniminde başat eleman olarak kabul edebileceğimiz bilgi teknolojilerinden olabildiğince yararlanma ve bu yönde ciddi yatırımlar yapma çabası içerisinde olduklarıdır. Artık ulusların eğitimlerinde ulusu başarıya götüreceğine inanılan bilgi teknolojileri tüm düzeylerdeki okullarda yerini almakta, öğrenciler bu yönde donanımlı hale getirilmeye çalışılmaktadır. Bu süreç içerisinde toplumda nitelik olarak öğretmen davranışlarında da ciddi değişim beklentileri oluşmuştur. Çünkü başta öğrenci profili değişmeye ve sınıflar teknolojinin sunduğu olanaklardan daha çok yararlanmaya başlamıştır (Çavuş ve Göktaş, 2006: 57).

Bu projenin konusu, uzaktan eğitim uygulamaları sürecinde YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar/güçlüklerdir. Yüksek eğitim görmek üzere zor sınavları ve süreçleri başarıyla aşarak üniversiteye gelen öğrenciler, Covid-19 salgını nedeniyle henüz hiçbir dersini yüz yüze yapma olanağı bulamamışlardır. Kaldı ki, salgın durumuna bağlı olarak 2019-2020 Bahar döneminde başlanılan uzaktan eğitim uygulamalarının, 2020-2021 Güz ve Bahar dönemlerinde de sürdüğü görülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çin’de Aralık 2019’da ortaya çıkan ve tüm dünya ülkelerinin rutin günlük faaliyetlerini olumsuz etkileyen Covid-19 virüs salgını (pandemi), pek çok alanda olduğu gibi örgün eğitimi de olumsuz etkileyerek kesintilere neden olmuştur. Tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de, örgün eğitimin devamını sağlayabilmek için arayışlara girilmiş, genellikle örgün eğitime giremeyen bireylerin yoğunlukla yararlandığı yaygın eğitim uygulamalarından biri olan “uzaktan/online eğitim” uygulamasını, örgün eğitim için de kullanıma karar verilmiştir. Bu dönemde, Covid-19 virüs salgını nedeniyle Türkiye genelinde yüz yüze eğitim uygulamasına son verilerek, onun yerine uzaktan eğitim uygulamasına başlanmıştır. Bunun üzerine gerek Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), gerekse Üniversiteler mevcut kendi bilişim imkânlarıyla eğitime başlamış, süreç içinde oluşan ya da karşılaşılan

sorunların/güçlüklerin üstesinden gelmek için de sistemlerini geliştirmeye başlamışlardır. Ancak, bazen yetersiz bilişim alt yapısı nedeniyle, bazen de öngörülemeyen teknik güçlükler nedeniyle sıkıntılar yaşanmış, sınav güvenliği tartışmalara neden olmuştur. Türkiye’de geçmişte yaygın eğitim uygulamalarının dışında bir uzaktan eğitim uygulaması, tüm eğitim kademelerini içine alacak şekilde gerçekleştirilmediğinden, mevcut alt yapı, teknolojiye sahip olma ve öğrencilerin cep telefonları haricinde teknolojiye sahip olma ve internete ulaşma imkânları hakkında bilgi sahibi olunmaması, bu alanda bir araştırma yapma ihtiyacını doğurmuştur.

MEB ve Üniversiteler, uzaktan eğitim konusunda belli bir düzeyde birikime ve bilişim alt yapısına sahip olsalar da, Türkiye genelinde mevcut öğrenci sayılarını ve bu öğrencilerin sunulan uzaktan eğitim uygulamalarından yararlanabilme imkânları çok bilinmemektedir. Tüm öğrencilerin, belli merkezlerden sunulan uzaktan/online eğitimi evlerinden takip etmek durumunda kalmaları, evlerde birden fazla öğrencinin aynı anda canlı derse bağlanma durumu, yaşanan bölgenin İnternet alt yapısı açısından yeterliliği, İnternet’i takip olanakları, yaşanan bölgelerdeki İnternet ağ kapasiteleri, ailelerin bir ya da birden fazla bilgisayara sahip olma imkânı, ailenin sosyo-ekonomik koşulları tam olarak bilinmemektedir.

Web tabanlı uzaktan eğitim birçok yönü ile geleneksel sınıf içi eğitime göre farklılıklara sahiptir. Uzaktan eğitimin bütün farklılıklarının yanı sıra özellikle zaman bağlamındaki farklılığı yükseköğretim camiasının uzaktan eğitime şüphe ile bakmasına sebep olmaktadır (The Institute for Higher Education Policy, 2000). Bu şüpheler sonucunda, uzaktan eğitim programlarının hangi alanlar için daha uygun olduğu, açılan programların ne derece yeterli olarak hazırlandığı, uzaktan eğitim ile mezun olan öğrencilerin ne derece yeterli bir seviye ile mezun oldukları, uzaktan eğitimin lisans seviyesinde uygulanmasının doğruluğu ya da daha çok sertifika programlarına yönelik mi uygulanmasının uygun olduğu gibi konular da uzaktan eğitim ile ilgili düzenlenen birçok panel ya da konferansta başlıca tartışma konuları olarak karşımıza çıkmaktadır (Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Paneli, 2010; Uzaktan Eğitimin Geleceği Paneli, 2010; Uzaktan Eğitim Çalıştayı-İnet-tr, 2010).

Uzaktan eğitim programlarında etkililiğin ve başarının sağlanması için uzaktan eğitim programlarının sınıf içi geleneksel eğitimden farklı olarak uzaktan eğitimin gerekliliklerini karşılayacak programlar olması ve öğrencilerine sınıf içi eğitimde kazanacakları bilgi ve becerileri uzaktan eğitimin sunulduğu web tabanlı uzaktan eğitim ortamlarından da kazandırabilmesi sağlanmalıdır. Bunun başarılabilmesi için de öncelikli olarak mevcut

uzaktan eğitim programlarında ve bu programları yöneten uzaktan eğitim merkezlerinde yaşanan sorunların farkına varılması gerekmektedir. Böylece sayısı her gün hızlı bir artış içerisinde olan programlara eklenecek yeni programların planlamasında bu sorunlar göz ardı edilmeden planlamalar yapılabilecek ve yeni açılacak programlar için bu sorunların tekrar tekrar yaşanmasının önüne geçilebilecektir. Palloff ve Pratt (2007) bir uzaktan eğitim programının oluşturulmasına yönelik iyi bir planlama ve düşünme sürecinin önemini vurgulamaktadır. Bir programın açılma sürecinde iyi bir planlama ve düşünme sürecinin sağlanabilmesi için açılacak programın gereklilikleriyle beraber yaşanabilecek olası sorunların da bilinerek gerekli önlemlerin alınması önemlidir. Bu çalışma bu yönden uzaktan eğitim hizmeti sunmaya niyetli yükseköğretim kurumları için bir rehber sunarak yeni açılacak programların başarı seviyesini yükseltmek için büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışmada “Var olan web tabanlı uzaktan eğitim programlarına ait mevcut uygulamalarda yaşanan sorunlar nelerdir?” araştırma probleminin cevaplanması amaçlanmaktadır (Bilgiç ve Tüzün, 2015: 29).

Alan yazında uzaktan eğitimdeki eksiklikleri ve sorunları ifade eden birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde ortaya çıkan başlıca sorunların, yüz yüze etkileşimin olmaması sebebiyle öğrenci-öğretmen ile öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimin düşük olması (Falowo, 2007; Galusha, 1997; Li, 2009; Wood, 1998, akt. Yazıcı, Altas & Demiray, 2001), yetersiz geribildirim (Falowo, 2007; Galusha, 1997; Li, 2009; Wood, 1998, akt. Yazıcı, Altas & Demiray, 2001), eğitim ve profesyonel gelişim desteklerinin eksikliği (Falowo, 2007; UNESCO, 2002), yönetsel desteğin eksikliği (Bonk, 2001), öğretim elemanı destek hizmetlerinin yetersizliği (Galusha, 1997), öğrenci destek hizmetlerinin yetersizliği (Falowo, 2007; Galusha, 1997), beklentilerinin karşılanamaması sebebiyle öğrencilerdeki hayal kırıklığı (Falowo, 2007; Galusha, 1997), öğrenci çalışma materyallerinin uzaktan eğitim öğrencilerinin ihtiyaçları dikkate alınmadan tasarlanması (Falowo, 2007), üniversite ortamı ve üniversiteye aitlik hissiyatının eksikliği (Falowo, 2007), teknolojinin doğru ve etkin kullanılmaması (Falowo, 2007), öğrencilerin kütüphane hizmetleri gibi bilgiye erişim hizmetlerine ulaşamaması (Falowo, 2007), öğretim elemanlarının uzaktan eğitim konusundaki deneyim eksikliği (Bonk, 2001; Li, 2009), sahiplenme eksikliği (Bonk, 2001), müfredatların uzaktan eğitime uygun olarak tasarlanmaması (Li, 2009), derslerin tasarlanması ile materyal geliştirilmesinde etkin yöntemlerin ve yaratıcılığın kullanılmaması (Cronje, 2001) ve öğretim elemanları arasında

uzaktan eğitim derslerinin örgün eğitim dersleri ile aynı değerde görülmemesi sonucu yeterli özenin gösterilmemesi (Falowo, 2007; Galusha, 1997) olduğu görülmektedir

Ayrıca Borstorff ve Lowe'un (2007) öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını inceledikleri araştırmada, öğretici ile iletişim kurmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaya 30 yaş ve üzeri öğrencilerin, daha genç öğrencilere göre, öğreticiye soru sormada ve tartışmada daha fazla sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Diğer yandan, 30 yaş altı öğrencilerin, öğreticiden ziyade sınıftaki diğer öğrencilerle iletişime önem verdiği görülmüştür. Aynı araştırmada, uzaktan eğitim hizmetinden yararlanmada, lisans öğrencilerinin mezunlardan (yüksek lisans öğrencileri) daha fazla sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Buna göre, uzaktan eğitimin, araştırma, yorumlama, analiz etme gibi becerilerini geliştirmiş olan lisansüstü eğitimi öğrencileri için, lisans öğrencilerinden daha uygun olduğu söylenebilir (Toker Gökçe, 2008: 9).

Coronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle uygulamaya konulan uzaktan eğitim; teknoloji tabanlı öğrenmeye erişimde sorunlar, okul ve sınav takvimlerinin ertelenmesi, öğretmen eğitimlerinin yürütülememesi, uygulama derslerinin gerçekleştirilememesi, her ailenin aynı ekonomik alım gücüne sahip olmaması, eğitimin veya evde eğitimin ebeveynlere ve bakıcılara yük getirmesi, çocukların ve gençlerin sosyal etkileşimini azaltarak, sosyal ve fiziksel izolasyona neden olması gibi pek çok sorunun su yüzüne çıkmasına yol açmıştır (Chang ve Satako, 2020). Buna karşın uzaktan eğitim, öğrenmenin farklı yolları olduğunun anlaşılmasını, okulun sadece bir öğrenme yeri değil, aynı zamanda sosyalleşme, bakım ve koçluk sağlayan toplumsal bir ortak alan olduğu, eğitime erişimdeki eşitsizlikleri ortaya çıkardığı, öğretme faaliyetinin zorluğunun anlaşılmasını da sağlayarak, okulun eğitim dışındaki rollerinin anlaşılmasına katkı sağladığı da söylenebilir (Anderson, 2020).

Birçokları için çevrimiçi ve uzaktan eğitim virüs tüm dünyaya yayılmadan birkaç hafta önce bu kadar çok gündemde değildi, ancak Covid-19 pandemisi ile birlikte şu anda yerel hükümetler inanılmaz bir hızla sanal sınıflar ve işbirliği platformları kurmaktadır. Ayrıca, hangi öğrenme platformlarının kullanılacağı, çevrimiçi öğrenmenin uygulanmasında öğretmenlere nasıl yardımcı olunacağı, evde kısıtlı veya hiç internet erişimi olmayanlara nasıl ulaşılabileceği ve öğrenme çıktılarının nasıl izleneceği ve değerlendirileceğine yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Atchoarena, 2020). Salgın/pandemi, eğitimcileri, ebeveynleri ve öğrencileri

eleştirel düşünmeye, problem çözmeye, yaratıcı olmaya, iletişim kurmaya, işbirliği yapmaya ve aktif olmaya zorlamaktadır (Anderson, 2020).

Buna karşın, geniş kitlelere yönelik uzaktan eğitim uygulamalarında, uzaktan eğitim sistemlerinin etkililiğini sağlayabilmek için ekonomi (maliyet etkinliği ve verimliliği), teknoloji (iletişim teknolojileri) ve eşitlik (cinsiyet, erişilebilirlik, azınlık, dil, din vb.) gibi konular hayati önem taşımaktadır (Kurubacak ve Yüzer, 2004). Ancak, Anderson'a (2020) göre, dünyadaki öğrencileri İnternet'e taşımak, eğitim sisteminde yer alan derin eşitsizlikleri (cihaz farklılıkları veya güvenilir İnternet bağlantısı olup olmaması, ebeveynlerin ekonomik gücü ve ayrıcalığı vb.). Buna karşın, uzaktan eğitim uygulamalarının hangi türü olursa olsun, daha çok öğrenme sorumluluğunu üzerine alabilecek, öz denetimi ve güdüsü yüksek yetişkin bireyler için daha olumlu sonuçlar vereceğine yönelik görüşler mevcuttur. Bu özelliklerden ve yeterliliklerden yoksun ya da bu düzeye erişememiş bireylerde özellikle soyut ve yüz yüze etkinlik gerektiren konularda öğrenme eksikliklerinin oluşması söz konusu olacağı açıktır.

Uzaktan eğitime yönelik yapılan sınıflamalarda teknolojinin belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir. Yapılan bu sınıflamalarda ortaya çıkan her dönem bir önceki dönemi kapsayarak ilerlemektedir (Moore ve Kearsley, 2011). Başka bir ifadeyle uzaktan eğitimin gelişimini açıklayan dönem ve evrelerinin birbirinden bağımsız olmadığı, her dönemin bir önceki dönemi de kapsayıp, yığılarak ilerlediği gözlenmektedir (Rodriguez, 2012). Bu durum uzaktan eğitim süreçlerinde benimsenen eğitsel yaklaşımlar için de geçerlidir. Eğitsel yaklaşımlar da birbirlerinin üzerine yığılarak ilerlemiş, her pedagojik yaklaşım bir öncekinden beslenmiştir (Anderson ve Dron, 2011).

Uzaktan Eğitim iki şekilde yapılmaktadır: (1) senkron (eş zamanlı) ve (2) asenkron (zamandan bağımsız/eş zamansız). Senkron sunumda, sınıf ortamında canlı bağlantı yoluyla (internet, uydu vb.), eş zamanlı olarak, kullanıcılar ve sunucu (öğrenciler ve eğitimci) etkileşimli olarak uygulama içindedirler. Bu uygulamada öğrenciler soru sorabilir, birbirleri ile tartışabilir veya test çözebilirler. Asenkron sunum ise web tabanlı bir eğitimidir. Bu sunumda, öğrenci istediği zaman istediği yerden web üzerindeki derslere girebilir, test alabilir ve aktivitelere katılabilir. İsteddiği dersi istediği kadar tekrar edebilir (<http://www.tes.com.tr>). Eğitici ile dersi alan grubun farklı ortamlarda bulunması, birçok uygulamacı tarafından aslında uzaktan eğitim olarak algılanmamaktadır. Bu düşünceyi savunanlara göre, bu uygulamada

eğitici ile öğrenci grubu arasında, sadece fiziksel ayrılık söz konusudur. Bu ayrılığı bertaraf edecek teknolojiden yararlanılmakta, eğitim online olarak yapılmaktadır. Örneğin, Tennessee Üniversite Yönetim Sisteminde (The Tennessee Board of Regents System) yükseköğretim kurumları böyle bir çevrimiçi sistemi kullanmaktadırlar (Hyatt, <http://www.westga.edu>, akt. Gökçe, 2008:2).

Aşı çalışmaları ve aşılama devam etse de, Covid-19 virüs salgınının insan sağlığı açısından halen büyük bir tehdit olmaya devam etmesi, örgün eğitim uygulamalarının uzaktan eğitim yoluyla bir süre daha devam edeceği anlamına gelmektedir. Kurumlar kendi imkanlarını geliştirmeye devam ederken, öğrencilerin karşılaştıkları sorunları/güçlükleri de belirleyerek, mevcut uzaktan/online eğitim uygulamalarının niteliğini artırmak gerekmektedir. Bu gerekçeyle, YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan/online eğitim konusunda karşılaştıkları sorunları/güçlükleri belirlemenin, uzaktan eğitim uygulamalarının, eğitim amaçlarına hizmet etme düzeyinin geliştirilebileceği değerlendirilmiştir. Bu araştırmanın amacı, 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı Bahar döneminde başlanılarak örgün eğitim yerine uygulanan uzaktan eğitim konusunda YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin karşılaştıkları güçlükleri incelemektir.

Salgına rağmen eğitim sisteminin toplumsal işlevini bir şekilde yerine getirmeye devam etmesi, toplumsal açıdan önemli olduğu kadar, kayıp nesillerin oluşmasını da engelleyecektir. Yüz yüze gelmeden, tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz Türkiye’de de mevcut örgün eğitim hedeflerini gerçekleştirmek üzere uzaktan/online eğitim uygulamalarını başvurulmuştur. Hem salgınla mücadele etmek, hem de eğitim uygulamalarını sürdürmek, bazı sorun/güçlükleri de beraberinde getireceği açıktı. Normal koşullarda her evde İnternet’in, bilgisayarın olmaması büyük sorunlar yaratmazken, salgın nedeniyle İnternet üzerinden sürdürülen uzaktan/online eğitim uygulamalarında bu durum büyük sorunlar/güçlükler doğurmaktadır. Adeta var olan imkân ve fırsat eşitsizliğini karşımıza çıkartmıştır. Bunun yanında her bölgenin bilişim alt yapısının yeterli olmaması, genç bireylerin evlerinden çıkamaması ve uzaktan/online eğitim uygulamaları konusunda her öğretmenin yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması, öngörülen eğitsel başarının sağlanmasını güçleştirmektedir.

Bu araştırmanın kapsamı, öğrencilerin *“iletişim teknolojileriyle, yaşadıkları bölgeyle ilgili, evden çıkamamanın, sürekli bilgisayar ekranıyla karşı karşıya olmanın yarattığı sosyal,*

sağlık ve psikolojik sorunlar ve karşılaşılan akademik problem/güçlüklerden” ibarettir. Her öğrencinin evinde İnternet’in, bilgisayarın ya da tabletin olmaması, iletişim teknolojileri konusunda en sık rastlanılan sorunlar/güçlüklerdir. Ayrıca, öğretmenliğe yönelen kesimin daha çok memur, esnaf, çiftçi, işçi gibi toplumun daha çok orta ve alt kesimlerinden olması, hem ekonomik sorunları, hem de kalabalık aile yapısını çağrıştırmaktadır. Yani, kalabalık ailelerde birden fazla öğrencinin aynı anda uzaktan/online eğitim alıyor olma ihtimali, var olan teknolojik araç-gereç sorununu/güçlüğü artırılmaktadır. Öğrencilerin kırsal bölgelerde yaşıyor olma durumları da, uzaktan/online eğitim için gerekli olan güçlü İnternet alt yapı ve bağlantı sorunlarını/güçlüklerini de beraberinde getirmektedir. Öğrencilerin sık sık İnternet kesintilerini gündeme getirmesi, bahsi geçen alanda sıkıntı/güçlüklerin büyük olduğuna işaret etmektedir. Gençlerin sürekli evde bilgisayar/tablet ya da telefonda olması, sürekli oturuyor olması, sosyal ilişkilerini olumsuz etkilediği gibi, psikolojilerini ve sağlıklarını da bozmaktadır. Sırt ağrıları, görme bozuklukları, işitme (kulakla ilgi) kaybı söz konusu olabilmektedir. Tüm bunların yanında, bilgisayar, tablet ve telefonla takip ettikleri derslerin anlaşılabilirliği tartışmalıdır. Her öğretmenin sunu geliştirme, teknolojiyi kullanma, materyal hazırlama bilgi ve becerisi farklıdır. Özellikle uygulama derslerinin sunusu, sayısal derslerin tahta karşısında işlemsel olarak gerçekleştirilmesi zordur. Bu araştırmayla, YTÜ Eğitim Fakültesi öğrenci görüşleri doğrultusunda kurumumuzun uzaktan eğitim uygulamaları da değerlendirilmiş olacaktır. Değerlendirme, kalite kontrolü kadar, yeniden düzenleme ve geliştirmeler için de çok etkili ve doğru bilgiler sağlar.

Tüm bunlara karşın, UNESCO (2020), Covid-19 pandemisi nedeniyle eğitim sistemlerinin uzaktan eğitimde yaygın olarak kullandıkları bazı stratejilerin herkes için daha kaliteli ve eşit bir eğitim fırsatı sağlayabilmesi için dört alanda hazırlık yapılmasını önermektedir. Bunlar; (1) *Teknolojik hazırlık*, (2) *içerik hazırlığı*, (3) *pedagojik hazırlık ile (4) izleme ve değerlendirme hazırlığıdır* (Can, 2020: 6). *Teknolojik hazırlık* boyutunda tüm öğrencilere evden uzaktan öğrenme olanağı sağlayacak İnternet bağlantısı, TV, radyo ve dijital araçlara etkili erişimin sağlanması, *içerik hazırlığı* ise, çevrimiçi platformlar, TV veya radyo programları aracılığıyla sunulabilen veya evde öğrenme için kullanılacak ulusal müfredatla uyumlu, basılı öğretim ve öğrenme materyallerine erişilebilirliği içermektedir. Toplumun, bireyin ve konu alanının gerekleri yerine getirilerek belirlenen hedeflerin işaret ettiği bilgi, beceri ve değerleri bünyesinde barındıran içerik düzenlenir. Bu içerik, birey tarafından etkili biçimde öğrenilsin diye, konu alanının, öğrenme kuramlarının ve öğrenenin

bireysel özellikleri dikkate alınarak belirlenen hedeflere ulaşılmak üzere düzenlemeler yapılır. İçerik düzenlenirken birey kadar, öğretilmek istenen bilgi türünün kendine özgü yapısı da dikkate alınır. *Pedagojik hazırlıkta*, öğretmenlerin çevrimiçi öğrenmeyi, TV veya radyo tabanlı uzaktan öğrenmeyi tasarlamaya ve kolaylaştırmaya veya evde öğrenmeye dayalı materyalleri kullanmaya yardımcı olma ile ebeveynlerin veya bakıcıların etkili ev tabanlı uzaktan öğrenmeyi kolaylaştırma imkânlarının sağlanması yer almaktadır. *İzleme ve değerlendirme* hazırlığında ise, uzaktan öğrenmeye erişimi izleme, öğrenme sürecini ve kesintileri izleme ile öğrenme başarılarını değerlendirme kapasitelerini içermektedir. Bu aynı zamanda öğrencilere, öğretmenlere, velilere veya bakıcılara destek sağlamak için uygulanan önlemleri azaltma stratejilerini de içermektedir. Bu stratejilerin etkili kullanımının salgın/pandemi sürecinde açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiğini arttırabileceği söylenebilir.

Bu araştırmayla, uzaktan eğitim konusundaki beklentilerin, *toplum, bölge, öğrenci ve veli gerçekleri doğrultusunda* yeniden gözden geçirilerek, gerçekçi sınırlar içinde ele alınmasının sağlanabileceği değerlendirilmektedir. Tüm eğitim uygulamaları için belirlenen hedeflerin gerçekleşme düzeyinin, mevcut imkân ve kabiliyetlerle yakından ilişkili olduğunu unutmamak gerekir. Uzaktan/online eğitim için teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı araç-gereçlerin ve güçlü fiber optik alt yapının gerektiği, ailelerin sosyo-ekonomik imkanlarının ve bölgeler arası ulaşım/erişim imkanlarının belirleyici olması, toplumsal düzeyde uygulamaya geçen ya da yakın bir gelecekte uygulamaya konulacak tüm eğitsel uygulamalar için gereklidir. Bu ve benzeri çalışmalarla, ülke gerçeklerinin netleştirilmesi, doğru eğitsel uygulamaların seçilmesi ve hayata geçirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmanın sonuçları, uzaktan/online eğitim hedeflerine ulaşma düzeyi, ulaşılamamışsa neden ulaşılamadığı konusunda açık ve net fikirlerin oluşmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Bu araştırmada, YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan/online eğitim uygulamalarında karşılaştıkları güçlükleri dört tematik alanda toplayarak, öğrencilerin *“cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, bölüm/anabilim dalları, yaşadıkları yerleşim alanları, uzaktan eğitim alan kardeş sayıları, uzaktan eğitime hangi araçla bağlandıkları, kendilerine ait bir çalışma odasının olup olmama durumu ve yaşadığı/ikamet ettiği bölge”* demografik özellikleri ile ilişkili olarak, şu sorulara cevap aranmıştır;

1. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde *iletişim teknolojileriyle ilgili* karşılaştıkları güçlükler nelerdir?
2. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde *ikamet ettikleri/yaşadıkları bölgeyle ilgili* karşılaştıkları güçlükler nelerdir?
3. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları *sosyal, sağlık ve psikolojik* güçlükler nelerdir?
4. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde *akademik alanda* karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, olayı ya da konuyu, herhangi bir değişiklik yapmadan araştıran (betimleyen) bir araştırma modelidir (Karasar, 2009: 77; Büyüköztürk ve diğ., 2009; Köse, 2010: 109; Ekiz, 2003). Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir. Tarama modellerinde amaçların/problemin ifade edilişi genellikle soru cümleleri “*ne idi?*”, “*nedir?*”, “*ne ile ilgilidir?*” şeklinde olmak birlikte daha çok var olan bir şeyi açıklamaya yönelik sorulardır (Köse, 2010: 109).

3.2. Çalışma Grubu

YTÜ Eğitim Fakültesinde yaklaşık olarak 2600 civarında lisans programlarına kayıtlı öğrenci olup, bu öğrenci grubunun %20'sine ulaşmak hedeflenmiştir. İlgili veri toplama aracı, Google Form hizmeti üzerinden oluşturulan anketin çevrimiçi linki tüm öğrencilerin üniversitenin vermiş olduğu öğrenci e-posta adreslerine ulaştırılmıştır. Yaklaşık üç hafta sonunda 614 öğrencinin katılımı gerçekleşmiştir. Bu rakam, araştırmaya başlarken hedeflenen öğrenci sayısının da üzerine çıkmış, yani hedeflenen öğrenci sayısına ulaşılmıştır. Toplam 614 öğrencinin 168'i (%27,4) birinci, 139'u (%22,6) ikinci, 184'ü (%30) üçüncü ve 123'ü (%20) de dördüncü sınıf öğrencisi olup, 614 öğrencinin 447'si (%72,8) “*Kadın*” ve 167'si (%27,2) de “*Erkek*” öğrencidir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan “*kişisel bilgi formu*” ve öğrenci-uzman görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan güçlükleri belirlemeye yönelik dört alt boyutu olan (*İletişim teknolojileri, yaşanan/ikamet edilen bölge, sosyal-sağlık-psikolojik konular ve akademik nitelikli güçlükler*) bir “anket” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu:

Kişisel bilgi formu, öğrenciye ait “cinsiyet, sınıf düzeyi, bölüm/anabilim dalı, yaşadığı bölge/ikametgâh bölgesi, uzaktan eğitim alan kardeş sayısı, uzaktan eğitime hangi araçla bağlandığı ve kendine ait bir çalışma odası olup olmasını” araştıran sorulardan oluşan toplam yedi (7) adet sorudan oluşmaktadır.

Soru Formu (Anket):

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sıklıkla dile getirdikleri sorunlar/güçlükler nedeniyle, araştırmacı tarafından ders verdiği tüm öğrencilere, karşılaştıkları sorunları/güçlükleri gönüllülük esasına dayalı olarak listeleyerek bildirebilecekleri iletilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı bu isteğe olumlu yaklaşarak, karşılaştıkları sorunları/güçlükleri listeleyerek bildirmişlerdir. Araştırmacı da uzaktan eğitimle ilgili iletilen problem/güçlükleri analiz edip onları dört grupta toplayarak uzman görüşlerine sunmuştur. Uzman görüşleri alındıktan sonra, alanla ilgili soru maddelerine son şekli verilmiştir. Öğrencilerin karşılaştıkları muhtemel güçlükleri “*iletişim teknolojileri, ikamet edilen/yaşanılan bölge, sosyal-sağlık-psikolojik ve akademik*” olmak üzere dört alt boyutta ele alan sorular kullanılmıştır. Öğrencilerin iletişim teknolojileri konusunda altı (6); yaşadıkları/ikamet ettikleri bölgeye ilişkin yedi (7); öğrencilerin yaşadıkları *sosyal-sağlık ve psikolojik* alanda yedi (7) ve öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili *akademik güçlüklerle* ilgili altı (6) soru olmak üzere toplam yirmi altı (26) soru mevcuttur. Bu soruların tamamı “evet” veya “hayır” şeklinde iki (2) şıklıdır.

3.4. Verilerin Analizi

Bilimsel bir araştırmada, veri analiz süreci, verilerden uygun istatistiksel teknikler kullanılarak bilimsel geçerliliğe sahip sonuçlar çıkartma/elde etme süreci olarak tanımlanabilir. Daha geniş anlamı ile veri analizi; verileri toplama, düzenleme ve istatistiksel

işlemler uygulayarak anlamlı kararlar verebilme ve geçerli sonuçlar çıkarabilme süreci olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2019:7). Öncelikle “*Kişisel Bilgi Formu*” ile elde edilen çalışma grubuna ilişkin veriler analiz edilmiştir. Bu veriler, çalışma grubuna ait betimsel (descriptives) istatistikleri oluşturmakta olup, yüzde (%) ve frekanslara (f) dönüştürülerek tablollaştırılmıştır. Betimsel istatistik, bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemleri tanımlar (Büyüköztürk, 2019: 5). “*Soru Formu/Anket*” ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde de, parametrik olmayan istatistiklerden kay-kare (chi-square test) testi kullanılmıştır. Kategorik (sınıflamalı ya da sıralamalı) bir değişkenin düzeylerine giren birey ya da nesnelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test eden tek örneklem için kay-kare testi, bir iyi-uyum (uyum iyiliği) testidir. Test gerçekte, değişkenin her bir kategorisinde gözlenen sayıların, kategoriler için beklenen sayılardan farkının anlamlılığını inceler. Kay-kare (χ^2) testi, gözleneklere ilişkin gözlenen sayılara dayalı bir işlem gerektirir (Büyüköztürk, 2019: 155). Tüm karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

3.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Bu çalışmanın geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak için bazı önlemler alınmıştır. Geçerlilik, ölçmek istediğimiz özelliği/değişkeni başka bir özellik/değişkenle karıştırmadan ve hiçbir şeyi dışarıda (araştırma dışında) bırakmadan, belirleyebilme/ölçebilme gücüdür (Baykul, 2000). Bunu sağlamak için, hem öğrencilerle çalışılmış, hem de alan yazın taraması yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan çalışmada, YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerine açık uçlu sorular göndererek, uzaktan/online eğitim sürecinde karşılaştıkları güçlükleri tek tek yazmaları istenmiş, gelen cevaplar, ortak temalar halinde gruplanmıştır. Alan yazın taramasında ise, benzer çalışmalar ve uzaktan eğitim için gerekli olan koşullar konusunda incelemeler yapılmış, hiçbir durumu dışarda bırakmayacak içerik oluşturulmuştur. Nihayetinde elde edilen güçlükler, üç alan uzmanı ile (1 BÖTE (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri) Uzmanı, 1 Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı ve 1 de EPÖ (Eğitim Programları ve Öğretim) Uzmanı olan akademisyenle) görüşülerek, nihai “Veri Toplama Aracı/Bilgi Formu/Anket” şekillendirilmiştir. Sürecin açık ve şeffaf olması, oluşturulan veri toplama aracı/anket için güvenilirlik açısından önemlidir.

3.6. Sınırlılıklar

Bu çalışma, “YTÜ Eğitim Fakültesi Örneği” olup, öğrenim gören ve gönüllü katılımı sağlanan 614 lisans öğrencisiyle ve 2020-2021 Eğitim-Öğretim dönemiyle sınırlıdır. Dolayısıyla, kamu ya da özel başka bir üniversite veya fakülte öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları güçlükler farklı olabilir. Araştırma sonuçları, evrenin %20’sinden fazlasına ulaşıldığından, sadece YTÜ Eğitim Fakültesi evrenine genelleyebilir niteliktedir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. YTÜ Eğitim Fakültesi Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükleri belirlemek üzere İnternet üzerinden katılıma açılan veri toplama aracını (anket) cevaplayan YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerine ait kişisel/demografik bilgiler tablolar şeklinde verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin “*Cinsiyet*” Değişkenine Göre Dağılımları

Cinsiyet	n	%	Toplam
Kadın	447	72,8	100,0
Erkek	167	27,2	
Toplam	614	100,0	

Tablo 1’de, araştırmaya katılan öğrencilerin “*Cinsiyet*” değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde; araştırmaya katılan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisinin 447’si (toplam katılanların %72,8’i) “Kadın” öğrenci, 167’si (toplam katılanların 27,2’si) “Erkek” öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin “*Sınıf Düzeyi*” Değişkenine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	n	%	Toplam
1. Sınıf	168	27,4	100,0
2. Sınıf	139	22,6	
3. Sınıf	184	30,0	
4. Sınıf	123	20,0	
Toplam	614	100,0	100,0

Tablo 2’de, araştırmaya katılan öğrencilerin “*Sınıf Düzeyi*” değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 2 incelendiğinde; araştırmaya katılan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisinin, sınıf kademeleri/düzeyine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 2’ye göre, araştırmaya katılan 614 Eğitim Fakültesi öğrencisinin 168’i (toplam öğrencilerin %27,2’si) 1.

Sınıf, 139’u (toplam öğrencilerin %22,6’sı) 2. Sınıf, 184’ü (toplam öğrencilerin %30’u) 3. Sınıf ve 123’ü (toplam katılanların %20’si) de 4. Sınıf öğrencisinden oluşmaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin “*Bölüm/Anabilim Dalı*” Değişkenine Göre Dağılımları

<i>Bölüm/Anabilim Dalı</i>	n	%	Toplam
BÖTE	59	9,6	100,0
PDR	89	14,5	
İlköğ.Mat.Öğret.liği	70	11,4	
Okulöncesi Öğret.liği	68	11,1	
Sınıf Öğret.liği	55	9,0	
Sos Bil. Öğret.liği	58	9,4	
Türkçe Öğret.liği.	43	7,0	
İng.Öğret.liği.	106	17,3	
Fen Bil. Öğret.liği	66	10,7	
Toplam	614	100,0	

Tablo 3’de, araştırmaya katılan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisinin, “*Bölüm/Anabilim Dalı*” değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde; 59 öğrencinin (toplam öğrencilerin % 9,6’sı) BÖTE (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri), 89 öğrencinin (toplam öğrencilerin % 14,5’i) PDR (Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik), 70 öğrencinin (toplam öğrencilerin % 11,4’ü) İlköğretim Matematik, 68 öğrencinin (toplam öğrencilerin %11,1’i,) Okulöncesi Öğretmenliği, 55 öğrencinin (toplam öğrencilerin %9’u) Sınıf Öğretmenliği, 58 öğrencinin (toplam öğrencilerin % 9,4’ü) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 43 öğrencinin (toplam öğrencilerin %7’si) Türkçe Öğretmenliği, 106 öğrencinin (toplam öğrencilerin %17,3’ü) İngilizce Öğretmenliği ve 66 öğrencinin (toplam öğrencilerin %10’7’si) de Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünden/Anabilim Dalından olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin “*Yaşanılan/İkamet Edilen Bölge*” Değişkenine Göre Dağılımları

Yerleşim Bölgesi	n	%	Toplam
Kırsal Bölge	120	19,5	100,0
Şehir Merkezi	494	80,5	
Toplam	614	100,0	100,0

Tablo 4’te, araştırmaya katılan öğrencilerin “*Yaşanılan/İkamet Edilen Bölge*” değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 4 incelendiğinde; araştırmaya katılan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisinin 120’sinin (toplam öğrencilerin %19,5’i) “Kırsal Bölge”de ve 494’ünün ise (toplam öğrencilerin % 80,5’i) “Şehir Merkezi”nde yaşadığı görülmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin “*Uzaktan Eğitime Bağlandıkları Araç*” Değişkenine Göre Dağılımları

Uzak.Eğit.Bağl. Araç	n	%	Toplam
Bilgisayar	493	80,3	100,0
Tablet	14	2,3	
Telefon	107	17,4	
Toplam	614	100,0	100,0

Tablo 5’te, araştırmaya katılan öğrencilerin “*Uzaktan Eğitime Bağlandıkları Araç*” değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 5 incelendiğinde; araştırmaya katılan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisinin 493’ü (toplam öğrencilerin %80,3’ü) “Bilgisayarla”, 14’ü (toplam öğrencilerin % 2,3’ü) “Tabletle” ve 107’si (toplam öğrencilerin 17,4’ü) de “Telefonla” uzaktan eğitime bağlandıkları görülmektedir.

Tablo 6: Öğrencilerin “*Kendime Ait Bir Çalışma Odam Var*” Değişkenine Göre Dağılımları

Bir Çalış. Odam Var	n	%	Toplam
Evet	414	67,4	100,0
Hayır	200	32,6	
Toplam	614	100,0	100,0

Tablo 6’da, araştırmaya katılan öğrencilerin “*Kendine Ait Bir Çalışma Odası*” değişkenine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 6 incelendiğinde; araştırmaya katılan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisinin 414’ü (toplam katılanların %67,4’ü) “*Evet*” diyerek, kendilerine ait bir çalışma odalarının olduğunu beyan ederken, 200’ünün de (toplam katılanların 32,6’sı) “*Hayır*” diyerek kendilerine ait bir çalışma odalarının olmadığını belirtmişlerdir. Yukarıda, çalışma grubunu oluşturan 614 YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisine ait betimsel istatistikler verilmiş olup, aşağıda bu öğrencilerden elde edilen yanıtlara ait yüzde (%), frekans (f) ve kay-kare (X^2) analiz sonuçları sırasıyla sunulmuştur.

4.1. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin “*İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaştıkları güçlükler*” nelerdir?

Tablo 7: Uzaktan eğitimde “*İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlüklerin*”, “*Cinsiyet*” değişkenine göre *kay-kare* sonuçları.

İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler	Kadın		Erkek		Kay-Kare Testi						
	Evet	Hayır	Evet	Hayır							
	n	%	n	%	n	%	X^2	Sd	P		
1. Evinizde internet bağlantısı var mı?	430	96,2	17	3,8	160	95,8	7	4,2	0,049	1	,82
2. Evinizde bilgisayar var mı?	424	94,9	22	5,1	157	94	11	6	0,273	1	,60
3. Evinizde tablet var mı?	155	34,2	294	65,8	44	41,3	123	58,7	3,46	1	,63
4. Bilgisayarı etkili kullanma sorunu yaşıyorum.	92	20,6	355	79,4	43	27,7	124	72,3	1,99	1	,19
5. Fazla kişi bağlandığında, internet çekmiyor.	230	51,5	217	48,5	69	41,3	98	58,7	5,00	2	,025*
6. Ders esnasında hocanın görüntüsü donuyor.	320	71,58	128	28,2	94	52,3	72	47,7	11,96	1	,000**

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 7’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “cinsiyet” değişkenine göre analiz edildiğinde, genel olarak “iletişim teknolojilerinden kaynaklanan” bir güçlük yaşamadıkları belirlenmiştir. Fakat bu alt alanda yer alan 5. ve 6. sorularda anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. 5. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 4,40$ ve $p = ,025$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 6. soruda da kay-kare analiz sonucu da $X^2(sd=1, n=614) = 12,96$ ve $p = ,000$ olduğundan $<.01$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 8: Uzaktan eğitimde “İletişim teknolojilerinde ilgili karşılaşılan güçlüklerin”, “Sınıf düzeyi” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları

İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler	1.Sınıf			2.Sınıf			3.Sınıf			4.Sınıf			Kay-Kare X ² Sd P						
	Evet		Hayır	Evet		Hayır	Evet		Hayır	Evet		Hayır							
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%							
1. Evinizde internet bağlantısı var mı?	162	96	6	4	136	98	3	2	174	95	10	5	118	96	5	4	2,3	3	,506
2. Evinizde bilgisayar var mı?	155	92	12	8	133	96	6	4	177	96	7	4	116	94	7	6	2,3	3	,506
3. Evinizde tablet var mı?	50	30	118	70	55	40	84	60	60	33	124	67	32	26	51	74	6,0	3	,107
4. Bilgisayarı etkili kullanma sorunu yaşıyorum.	36	80	131	20	25	18	114	82	37	20	147	80	37	30	86	70	6,3	3	,094
5. Fazla kişi bağlandığında, internet çekmiyor.	84	51	83	49	82	59	57	41	76	41	108	59	57	46	66	54	10,3	3	,042*
6. Ders esnasında hocanın görüntüsü donuyor.	110	67	57	33	115	83	24	17	102	55	82	45	87	71	36	29	27	3	,000**

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 8’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İletişim teknolojileriyle ilgili olarak karşılaşılan güçlükler” ile “Sınıf düzeyi” değişkenine ilişkin sonuçları verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde, sadece 5. ve 6. soruların kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 5. soruda kay-kare $X^2(sd=6, n=614) = 13,4$ ve $p = ,042$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 6. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 27$ ve $p = ,001$ olduğundan $<.01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Uzaktan eğitimde “İletişim teknolojilerinde ilgili karşılaşılan güçlüklerin”, “İkamet edilen/Yaşanılan bölge” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler	Şehir Merkezi				Kırsal Bölge				Kay-Kare Testi X ² Sd P		
	Evet		Hayır		Evet		Hayır				
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. Evinizde internet bağlantısı var mı?	541	97,8	12	2,2	49	80,4	12	19,6	48,8	1	,000**
2. Evinizde bilgisayar var mı?	532	96,2	21	3,8	46	75,5	15	24,5	27,9	1	,000**
3. Evinizde tablet var mı?	178	32,2	375	67,8	17	27,9	44	72,1	,08	1	,930
4. Bilgisayarı etkili kullanma sorunu yaşıyorum.	115	20,8	438	79,2	20	23	41	77	4,8	1	,034*
5. Fazla kişi bağlandığında, internet çekmiyor.	260	47	293	53	40	65,6	21	34,4	8,6	1	,003*
6. Ders esnasında hocanın görüntüsü donuyor.	368	66,5	185	43,5	47	77,1	14	22,9	2,9	1	,086

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 9’da, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler” ile “Yerleşim Yeri (Şehir merkezi ve Kırsal Bölge)” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde, 1., 2., 4. ve 5. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 1. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 48,8$ ve $p = ,000$ olduğundan $<.01$ düzeyinde, 2. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 27,9$ ve $p = ,000$ olduğundan $<.01$ düzeyinde ve son olarak da 5.

soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 8,6$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler görülmektedir.

Tablo 10: Uzaktan eğitimde “İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlüklerin”, “Eğitime bağlandığı cihaz” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler	Bilgisayar		Tablet		Telefon		Kay-Kare X ² Sd P
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
	n %	n %	n %	n %	n %	n %	
1. Evinizde internet bağlantısı var mı?	481 97,4	13 2,6	13 100	0 00	96 89,8	11 10,2	14,4 2 ,001*
2. Evinizde bilgisayar var mı?	489 99	5 1	9 69,3	4 30,7	83 77,6	24 22,4	101,1 2 ,000**
3. Evinizde tablet var mı?	158 22	336 68	13 100	0 00	26 24,3	81 75,7	31,1 2 ,000**
4. Bilgisayarı etkili kullanma sorunu yaşıyorum.	74 15	420 85	5 38,5	8 61,5	56 52,4	51 47,6	71,2 2 ,000**
5. Fazla kişi bağlandığında, internet çekmiyor.	227 46	267 54	7 53,9	6 46,1	66 51,7	41 38,3	8,4 2 ,015*
6. Ders esnasında hocanın görüntüsü donuyor.	326 66	168 34	8 60,6	5 38,4	81 75,8	26 24,2	3,7 2 ,153

* $p<.05$ ** $p<.01$

Tablo 10’da, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İletişim teknolojileri konusunda karşılaşılan güçlükler”, “Uzaktan eğitime bağlanılan cihaz” değişkenine göre analiz edildiğinde, ne genel olarak ne de tek tek maddelere ilişkin kay-kare sonuçları anlamlı ilişki vermemiştir.

Tablo 11: Uzaktan eğitimde “İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlüklerin”, “Çalışma odası olup olmama” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler	Çalışma odam var		Çalışma odam yok		Kay-Kare Testi X ² Sd P
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
	n %	n %	n %	n %	
1. Evinizde internet bağlantısı var mı?	404 97,6	10 2,4	186 93	14 3	7,5 1 ,006*
2. Evinizde bilgisayar var mı?	400 96,6	14 3,4	182 91	18 9	10,9 1 ,001*
3. Evinizde tablet var mı?	132 31,8	282 68,2	65 32,5	135 67,5	0,23 1 ,878
4. Bilgisayarı etkili kullanma sorunu yaşıyorum.	73 17,6	341 72,4	62 33,5	138 66,5	14,3 1 ,000**
5. Fazla kişi bağlandığında, internet çekmiyor.	182 43,9	232 56,1	118 59	82 41	12,4 1 ,001**
6. Ders esnasında hocanın görüntüsü donuyor.	258 62,3	156 41,7	157 78,5	43 21,5	16,2 1 ,000**

* $p<.05$ ** $p<.01$

Tablo 11’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaşılan güçlükler” ile “Kendine ait çalışma odası olup olmama” değişkeni arasındaki analiz sonuçları yer almaktadır. Tablo 11 incelendiğinde, 3. soru haricinde, 1., 2., 4., 5. ve 6. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişkiler verdiği belirlenmiştir. 1. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 7,5$ ve $p = ,006$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 2. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 9,9$ ve $p = ,003$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 4. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 14,1$ ve $p = ,000$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde, 5. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 12,2$ ve $p = ,001$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde ve 6. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 16,1$ ve $p = ,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler gerçekleştiği görülmektedir.

4.2. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşadıkları/ikamet ettikleri bölgeyle ilgili karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

Tablo 12: Uzaktan eğitimde “İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklanan güçlüklerin” “Cinsiyet” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları.

İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklanan güçlükler	Kadın				Erkek				Kay-Kare Testi		
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		X ²	Sd	P
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. İkamet ettiğim bölgede internet çekmiyor.	46	10,3	401	89,7	19	11,7	148	88,6	0,16	1	,686
2. İkamet ettiğim bölgede internet kesintileri oluyor.	213	47,7	234	52,3	89	53,2	78	46,8	1,66	1	,198
3. İkamet ettiğim bölgede elektrik kesintileri oluyor.	193	43	255	57	85	50,8	81	49,2	3,08	1	,079
4. İkamet ettiğim bölgeden kente ulaşmak zordur.	33	7,4	413	92,6	14	8,3	151	91,7	0,20	1	,655
5. Yaşadığım yerden kente ulaşmak için araç bulunmuyor.	12	2,7	434	97,3	6	3,6	160	96,4	0,58	1	,445
6. Yaşadığım ev ortamı uzaktan eğitim için uygun değildir.	136	30,4	311	59,6	52	31,2	114	68,2	0,46	1	,830
7. Yaşadığım evde çok gürültü olmaktadır.	320	71,6	127	28,4	60	35,9	106	64,1	0,11	1	,743

*p<.05 **p<.01

Tablo 12’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden” kaynaklı güçlükler “Cinsiyet” değişkenine göre analiz edildiğinde, ne genel olarak ne de tek tek maddelere göre kay-kare sonuçları anlamlı ilişki vermemiştir.

Tablo 13: Uzaktan eğitimde “İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklanan güçlüklerin” “Sınıf düzeyi” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları.

İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklı güçlükler	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Kay-Kare										
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		X ²	Sd	P								
	n	%	n	%	n	%	n	%											
1. İkamet ettiğim bölgede internet çekmiyor.	19	11	149	89	18	13	121	87	18	10	111	90	1,52	3	,789				
2. İkamet ettiğim bölgede internet kesintileri oluyor.	82	49	86	51	82	59	57	41	83	45	101	55	56	46	67	54	7,23	3	,065
3. İkamet ettiğim bölgede elektrik kesintileri oluyor.	75	45	94	55	75	54	64	46	82	45	101	55	45	37	78	63	8,04	3	,045*
4. İkamet ettiğim bölgeden kente ulaşmak zordur.	12	7	156	93	11	8	128	92	20	11	163	89	5	4	118	96	5,23	3	,154
5. Evimden kente ulaşmak için araç bulunmuyor.	3	2	165	98	6	5	132	95	7	4	177	96	1	1	122	99	4,30	3	,230
6. Ev ortamım uzaktan eğitim için uygun değildir.	51	30	117	70	50	36	89	64	58	32	126	68	29	24	94	76	4,81	3	,186
7. Yaşadığım evde çok gürültü olmaktadır.	63	37	105	63	45	32	94	68	73	40	111	60	47	38	76	62	1,94	3	,585

*p<.05 **p<.01

Tablo 13’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İkamet edilen bölgeden kaynaklanan güçlükler” ile “Sınıf düzeyi” değişkenine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Tablo 13 incelendiğinde, sadece 2. ve 3. soruların kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 2. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 8,6$ ve $p=,045$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 3. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 8,1$ ve $p=,045$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 14: Uzaktan eğitimde “İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklanan güçlüklerin”, “İkamet edilen/Yaşanılan bölge” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları.

İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklı güçlükler	Şehir Merkezi				Kırsal Bölge				Kay-Kare Testi		
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		X ²	Sd	P
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. İkamet ettiğim bölgede internet çekmiyor.	42	7,6	511	92,4	24	40	37	60	60,8	2	,000**
2. İkamet ettiğim bölgede internet kesintileri oluyor.	259	46,9	294	53,1	44	72,1	17	27,9	13,4	1	,000**
3. İkamet ettiğim bölgede elektrik kesintileri oluyor.	237	42,3	316	57,1	41	67,2	20	32,7	12,2	1	,000**
4. İkamet ettiğim bölgeden kente ulaşmak zordur.	17	3,1	536	96,9	32	52,5	29	47,5	81,5	1	,000**
5. Yaşadığım yerden kente ulaşmak için araç bulunmuyor.	11	2	542	98	8	13,2	53	86,8	25,2	1	,000**
6. Yaşadığım ev ortamı uzaktan eğitim için uygun değildir.	162	29,3	391	70,7	27	44,3	34	55,7	7,5	1	,017*
7. Yaşadığım evde çok gürültü olmaktadır.	199	26	354	64	30	49,2	31	50,8	4,7	1	,035*

*p<.05 **p<.01

Tablo 14’te, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İkamet Edilen Bölgeden kaynaklanan Güçlükler” ile “Yerleşim Yeri (Şehir merkezi ve Kırsal Bölge)” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 14 incelendiğinde, kay-kare sonuçlarının her soruda anlamlı ilişkiler verdiği görülmüştür. 1. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=2, n=614) = 60,8$ ve $p=,00$ olduğundan $<.01$ düzeyinde, 2. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 13,4$ ve $p=,00$ olduğundan $<.01$ düzeyinde, 3. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 12,2$ ve $p=,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde, 4. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 81,5$ ve $p=,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde, 5. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 25,2$ ve $p=,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde, 6. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 7,5$ ve $p=,017$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde ve 7. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 4,7$ ve $p=,035$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler gerçekleşmiştir.

Tablo 15: Uzaktan eğitimde “İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklanan güçlüklerin”, “Çalışma odası olup olmama” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklı güçlükler	Çalışma odam var		Çalışma odam yok		Kay-Kare Testi						
	Evet	Hayır	Evet	Hayır							
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1. İkamet ettiğim bölgede internet çekmiyor.	36	8,7	378	91,3	30	15	170	85	6,16	1	,033*
2. İkamet ettiğim bölgede internet kesintileri oluyor.	195	47,1	219	52,9	108	54	92	46	2,57	1	,109
3. İkamet ettiğim bölgede elektrik kesintileri oluyor.	186	44,9	228	55,1	92	46	108	54	0,09	1	,755
4. İkamet ettiğim bölgeden kente ulaşmak zordur.	23	5,5	391	94,5	26	13	174	87	9,85	1	,002*
5. Yaşadığım yerden kente ulaşmak için araç bulunmuyor.	12	2,9	402	97,1	7	3,5	193	96,5	0,6	1	,452
6. Yaşadığım ev ortamı uzaktan eğitim için uygun değildir.	74	17,8	340	82,2	115	57,5	85	42,5	100	1	,000**
7. Yaşadığım evde çok gürültü olmaktadır.	122	29,4	292	70,6	107	53,5	93	46,5	33,3	1	,000**

* $p<.05$ ** $p<.01$

Tablo 15’te, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “İkamet Edilen Bölgeden kaynaklanan Güçlükler” ile “Kendine ait çalışma odası olup olmama” değişkeni arasındaki analiz sonuçları yer almaktadır. Tablo 15 incelendiğinde, 5. ve 7. sorular hariç, 1., 4., 6. ve 7. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişkiler verdiği görülmüştür. 1. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 5,6$ ve $p=,025$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 4. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 10,2$ ve $p=,002$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 6. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 99,3$ ve $p=,000$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde, 7. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 33,3$ ve $p=,000$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler gerçekleşmiştir.

Tablo 16: Uzaktan eğitimde “*İkamet Edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklanan güçlüklerin*”, “*Eğitime bağlandığı cihaz*” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

İkamet edilen/Yaşanılan bölgeden kaynaklı güçlükler	Bilgisayar		Tablet		Telefon		Kay-Kare X ² Sd P								
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır									
	n	%	n	%	n	%									
1. İkamet ettiğim bölgede internet çekmiyor.	40	8,1	454	91,9	1	7,7	12	92,3	25	23,4	82	76,6	21,5	2	,000**
2. İkamet ettiğim bölgede internet kesintileri oluyor.	226	45,8	268	54,2	4	30,8	9	69,2	73	68,3	34	31,7	19,6	2	,000**
3. İkamet ettiğim bölgede elektrik kesintileri oluyor.	209	42,4	285	57,6	7	53,9	6	46,1	62	68	45	42	9,1	2	,003*
4. İkamet ettiğim bölgeden kente ulaşmak zordur.	27	5,5	467	94,5	2	15,4	11	84,6	20	18,7	87	81,3	21,9	2	,000**
5. Yaşadığım yerden kente ulaşmak için araç bulunmuyor.	14	2,9	480	97,1	0	00	13	100	5	4,7	102	95,3	2,0	2	,000**
6. Yaşadığım ev ortamı uzaktan eğitim için uygun değildir.	139	28,2	355	71,8	1	15,4	11	84,6	48	44,9	59	55,1	13,6	2	,001*
7. Yaşadığım evde çok gürültü olmaktadır.	175	35,5	319	64,5	6	46,1	7	53,9	48	44,9	59	55,1	4,1	2	,128

*p<.05 **p<.01

Tablo 16’da, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*İkamet Edilen Bölgeden kaynaklanan Güçlükler*” ile “*Uzaktan eğitime bağlandığı cihaz*” değişkeni arasındaki analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 16 incelendiğinde, 5. ve 7. sorular hariç, 1., 2., 3., 4. ve 6. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişkiler verdiği görülmektedir. 1. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 21,5$ ve $p=,00$ olduğundan $<.01$ düzeyinde, 2. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 19,6$ ve $p=,00$ olduğundan $<.01$ düzeyinde, 3. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 9,1$ ve $p=,003$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde, 4. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 21,9$ ve $p=,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde ve 6. soruda kay-kare $X^2(sd=2, n=614) = 13,2$ ve $p=,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler gerçekleşmiştir.

4.3. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşadıkları sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler nelerdir?

Tablo 17: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerin*”, “*Cinsiyet*” değişkenine göre kay-kare sonuçları.

Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler	Kadın		Erkek		Kay-Kare Testi X ² Sd P						
	Evet	Hayır	Evet	Hayır							
	n	%	n	%							
1. Sürekli evde olmak, sosyal yalnızlık hissettiriyor.	338	75,6	109	24,4	127	76	39	24	0,05	1	,819
2. Sürekli evde olmak, psikolojimi olumsuz etkiliyor.	333	74,5	112	25,5	116	69,4	49	30,6	1,27	1	,260
3. Sürekli ekran başında olmak sağlığı olumsuz etkiliyor.	406	90,8	39	9,2	136	81,4	28	18,6	8,45	1	,004*
4. Tüm gün ekranı izlemek, motivasyonumu düşürüyor.	376	84,1	71	25,9	137	82	27	18	0,03	1	,863
5. Zihinsel olarak kendimi çok yorgun hissediyorum.	410	91,7	37	8,3	139	83,2	23	16,8	4,69	1	,030*
6. Teneffüs verilmemesi, odaklanma güçlüğü yaratıyor.	367	82,1	80	17,9	133	79,6	31	20,4	0,82	1	,775
7. Derslerin süresi çok uzun.	365	81,6	82		131	78,4	33	21,6	0,25	1	,618

*p<.05 **p<.0

Tablo 17’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Sosyal, Sağlık ve Psikolojik Güçlükler*” ile “*Cinsiyet*” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 17 incelendiğinde, 3. ve 5. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 3. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 7,54$ ve $p=,008$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 5. soruda kay-karesi $X^2(sd=1, n=614) = 7,2$ ve $p=,011$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Tablo 18: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerin*”, “*Sınıf düzeyi*” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Kay-Kare		
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	X ²	Sd	P
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1.Sürekli evde olmak, sosyal yalnızlık hissettiriyor.	127	76,41	105	76,34	155	84,29	78	63,45	17	3	,001**
2.Sürekli evde olmak, psikolojimi olumsuz etkiliyor.	122	73,46	106	76,33	146	38,21	75	61,48	13	3	,004*
3.Sürekli ekrandan izlemek sağlığımı bozuyor.	145	86,23	134	96,54	168	93,12	95	77,28	28	3	,000**
4.Tüm gün ekranda olmak motivasyonu düşürüyor.	132	79,36	115	83,24	161	83,23	105	85,18	8,9	6	,025**
5.Zihinsel olarak kendimi yorgun hissediyorum.	139	83,29	129	93,10	168	91,12	113	92,10	14,6	6	,035*
6. Uzun dersler, odaklanma güçlüğü yaratıyor.	134	80,34	129	93,10	157	86,25	84	68,39	25,5	3	,000*
7. Derslerin süresi çok uzun	129	77,38	124	89,15	155	84,29	88	72,35	16,4	3	,001*

*p<.05 **p<.01

Tablo 18’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler*” ile “*Sınıf düzeyi*” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 18 incelendiğinde, kay-kare sonuçlarının her soruda anlamlı ilişkiler verdiği görülmüştür. 1. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 17$ ve $p=,001$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 2. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 13$ ve $p=,004$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 3. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 28$ ve $p=,00$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde, 4. soruda kay-kare $X^2(sd=6, n=614) = 8,9$ ve $p=,025$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde, 5. soruda kay-kare $X^2(sd=6, n=614) = 14,6$ ve $p=,035$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde, 6. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 25,5$ ve $p=,000$ olduğundan, $<.01$ düzeyinde ve 7. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=3, n=614) = 16,4$ ve $p=,001$ olduğundan, $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 19: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerin*”, “*İkamet edilen/Yaşanılan bölge*” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge		Kay-Kare Testi		
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	X ²	Sd	P
	n	%	n	%			
1. Sürekli evde olmak, sosyal yalnızlık hissettiriyor.	415	75,2138	51	83,710	2,58	1	,109
2. Sürekli evde olmak, psikolojimi olumsuz etkiliyor.	401	72,6152	51	83,710	3,38	1	,049*
3. Sürekli ekran başında olmak sağlığımı olumsuz etkiliyor.	487	88,166	59	96,82	3,75	1	,052
4. Tüm gün ekranı izlemek, motivasyonumu düşürüyor.	460	83,293	55	90,76	2,57	1	,109
5. Zihinsel olarak kendimi çok yorgun hissediyorum.	596	89,757	55	90,76	0,02	1	,905
6. Uzun dersler, odaklanma güçlüğü yaratıyor.	596	89,757	55	90,76	0,85	1	,355
7. Derslerin süresi çok uzun.	449	81,2104	53	86,98	0,56	1	,452

*p<.05 **p<.01

Tablo 19’da, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Sosyal, Sağlık ve Psikolojik Güçlükler*” ile “*Yerleşim Yeri (Şehir merkezi ve Kırsal Bölge)*” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 19 incelendiğinde, 2. ve 3. Sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 2. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 4,6$ ve $p=,035$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 3. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 4,2$ ve $p=,050$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo20: Uzaktan Eğitimde “*Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerin*”, “*Eğitime bağlandığı cihaz*” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler	Bilgisayar		Tablet		Telefon		Kay-Kare X ² Sd P								
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır									
	n	%	n	%	n	%									
1.Sürekli evde olmak, sosyal yalnızlık hissettiriyor.	369	74,7	125	25,3	13	100	0	00	84	78,6	23	21,4	0,49	2	,086
2.Sürekli evde olmak, psikolojimi olumsuz etkiliyor.	357	72,3	137	27,7	12	92,4	1	7,6	83	77,6	2	22,4	3,6	2	,165
3.Sürekli ekran başında olmak sağlığımlı olumsuz etkiliyor.	435	88,1	59	11,9	12	92,4	1	7,6	99	96,6	8	7,4	1,72	2	,420
4.Tüm gün ekranı izlemek, motivasyonumu düşürüyor.	409	82,2	85	17,2	12	92,4	1	7,6	94	77,9	13	12,1	2,75	2	,252
5.Zihinsel olarak kendimi çok yorgun hissediyorum.	440	89,1	54	10,9	12	92,4	1	7,6	99	82,6	8	7,4	1,59	2	,450
6. Uzun dersler, odaklanma güçlüğü yaratıyor.	395	80	99	20	12	92,4	1	7,6	95	88,8	12	11,2	6,35	2	,040
7. Derslerin süresi çok uzun.	402	81,4	92	18,6	9	69,3	4	30,7	87	81,4	20	18,6	1,24	2	,536

*p<.05 **p<.01

Tablo 20’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler*” ile “*Uzaktan eğitime bağlandığı cihaz*” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 20 incelendiğinde, sadece 6. Soruya ilişkin sonuçların kay-kare sonucu $X^2(sd=2, n=614) = 5,6$ ve $p = ,025$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 21: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerin*”, “*Öğrencinin bir çalışma odası olup olmama*” değişkenine göre kay-kare analiz sonuçları.

Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler	Çalışma odası var		Çalışma odası yok		Kay-Kare Testi X ² Sd P						
	Evet	Hayır	Evet	Hayır							
	n	%	n	%							
1. Sürekli evde olmak, sosyal yalnızlık hissettiriyor.	313	75,6	101	24,4	153	76,5	47	23,5	0,67	1	,796
2.Sürekli evde olmak, psikolojimi olumsuz etkiliyor.	295	71,2	119	28,8	157	78,5	43	21,5	3,48	1	,062
3.Sürekli ekran başında olmak sağlığımlı olumsuz etkiliyor.	352	85	62	15	194	97	6	3	19,4	1	,000**
4. Tüm gün ekranı izlemek, motivasyonumu düşürüyor.	339	81,8	75	18,2	176	88	24	12	9,60	1	,002*
5.Zihinsel olarak kendimi çok yorgun hissediyorum.	360	86,9	54	13,1	191	95,5	9	4,5	10,7	1	,001**
6. Uzun dersler, odaklanma güçlüğü yaratıyor.	331	79,9	83	20,1	171	85,5	29	14,5	2,68	1	,101
7. Derslerin süresi çok uzun.	336	81,1	78	18,9	162	81	38	19	0,006	,937	

*p<.05 **p<.01

Tablo 21’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler*” ile “*Kendine ait çalışma odası olup olmama*” değişkeni arasındaki analiz sonuçları yer almaktadır. Tablo 21 incelendiğinde, 3. ve 5. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 3. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 19,6$ ve $p = ,000$ olduğundan $<.01$ düzeyinde ve 5. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 10,7$ ve $p = ,001$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

4.4. YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin, “uzaktan karşılaştıkları akademik güçlükler” nelerdir?

Tablo 22: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan akademik güçlüklerin*” “*Cinsiyet*” değişkenine göre kay-kare sonuçları.

Karşılaşılan akademik güçlükler	Kadın		Erkek		Kay-Kare Testi X ² Sd P						
	Evet	Hayır	Evet	Hayır							
	n	%	n	%							
1.Derslerin verimi, hocasına göre değişiyor.	437	97,7	10	2,3	157	94	11	6	5,69	1	,017*
2.İçeriğinde sayısal bilgiler olan dersleri anlamıyorum.	158	35	289	65	49	29	118	70,7	2,31	1	,128
3.Uygulamalı derslerde geri kaldığımı düşünüyorum.	263	58,8	184	41,2	112	67	55	33	2,76	1	,097
4.Hocalar çok ödev/okuma veriyorlar.	341	76,2	106	23,5	130	77,8	37	22,2	0,34	1	,559
5.Dersi anlatan hocanın sesi kulak tırmalıyor.	120	26,8	327	73,2	56	33,5	111	66,5	2,24	1	,134
6.Kalan eğitim sürenizi nasıl tamamlamak istersiniz?	116	25,9	331	74,1	38	22,7	129	77,3	1,29	1	,255

*p<.05 **p<.01

Tablo 22’de, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “Akademik Güçlükler” ile “Cinsiyet” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 22 incelendiğinde, sadece 1. soruda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 1. soruda kay-kare $X^2(sd=1, n=614) = 6,96$ ve $p = ,012$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 23: Uzaktan eğitimde “Karşılaşılan akademik güçlüklerin”, “Sınıf düzeyi” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları.

Karşılaşılan akademik güçlükler	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Kay-Kare Testi										
	Evet Hayır		Evet Hayır		Evet Hayır		Evet Hayır		X ²	Sd	P								
	n	%	n	%	n	%	n	%											
1.Drslerin verimi, hocasına göre değişiyor.	158	94	10	6	137	99	2	1	174	95	10	5	120	98	3	2	5,05	3	,168
2.İçeriğinde sayısal bilgiler olan dersleri anlamıyorum.	58	35	110	65	53	38	85	62	67	36	117	64	32	26	91	74	5,86	3	,119
3.Uygulamalı derslerde geri kaldığımı düşünüyorum.	86	53	74	47	73	53	66	47	127	91	57	9	86	26	37	74	15,5	3	,001**
4.Hocalar çok ödev/okuma veriyorlar.	103	61	65	39	123	88	16	12	156	85	28	15	85	70	38	30	45,2	3	,000**
5.Dersi anlatan hocanın sesi kulak tırmalıyor.	32	19	136	81	48	35	91	65	55	30	126	70	36	29	87	71	9,5	3	,023*
6.Kalan eğitim sürenizi nasıl tamamlamak istersiniz?	41	24	124	76	32	33	107	77	25	36	159	64	52	42	70	58	32,3	3	,000**

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 23’te, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “Karşılaşılan akademik güçlükler” ile “Sınıf düzeyi” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 23 incelendiğinde, 3., 4., 5. ve 6. soruların kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmektedir. 3. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 16,1$ ve $p = ,001$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 4. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=3, n=614) = 44,3$ ve $p = ,041$ olduğundan $<.05$ düzeyinde, 5. soruda kay-kare $X^2(sd=3, n=614) = 8,1$ ve $p = ,039$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 6. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=3, n=614) = 27$ ve $p = ,047$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkilere ulaşılmıştır.

Tablo 24: Uzaktan eğitimde “Karşılaşılan akademik güçlüklerin”, “İkamet edilen/Yaşanılan bölge” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları

Karşılaşılan akademik güçlükler	Şehir Merkezi				Kırsal Bölge				Kay-Kare Testi		
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		X ²	Sd	P
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1.Drslerin verimi, hocasına göre değişiyor.	533	67,3	20	32,7	60	98,4	1	1,6	0,49	1	,480
2.İçeriğinde sayısal bilgiler olan dersleri anlamıyorum.	180	22,6	373	67,4	27	44,3	34	55,7	3,94	1	,047
3.Uygulamalı derslerde geri kaldığımı düşünüyorum.	326	59	227	41	49	80,4	12	19,6	11,4	1	,001*
4.Hocalar çok ödev/okuma veriyorlar.	422	76,4	131	23,6	49	80,4	12	19,6	0,65	1	,420
5.Dersi anlatan hocanın sesi kulak tırmalıyor.	159	28,8	394	71,2	17	27,9	44	72,1	0,04	1	,836
6.Kalan eğitim sürenizi nasıl tamamlamak istersiniz?	146	26,5	407	73,5	8	23,2	53	86,8	5,63	1	,018**

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 24’te, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “Karşılaşılan akademik güçlükler” ile “Yerleşim Yeri (Şehir merkezi ve Kırsal Bölge)” değişkenine göre analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 24 incelendiğinde, 3. ve 6. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 3. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 11,4$ ve $p = ,001$ olduğundan $<.01$ düzeyinde ve 6. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 6,6$ ve $p = ,008$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 25: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan akademik güçlüklerin*”, “*Eğitime bağlanılan cihaz*” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları.

Karşılaşılan akademik güçlükler	Bilgisayar				Tablet				Telefon				Kay-Kare Tes X ² Sd P		
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
1.Drslerin verimi, hocasına göre değişiyor.	478	96,7	16	3,3	11	84,6	2	15,4	104	97,1	3	2,9	6,57	2	,037*
2.İçeriğinde sayısal bilgiler olan dersleri anlamıyorum.	159	32,1	335	67,9	7	53,8	6	46,2	41	38,4	66	61,6	4,13	2	,126
3.Uygulamalı derslerde geri kaldığımı düşünüyorum.	284	57,4	210	42,6	10	76,9	3	23,1	81	75,8	26	24,2	13,4	2	,001*
4.Hocalar çok ödev/okuma veriyorlar.	377	76,3	117	23,7	7	53,8	6	46,2	87	81,4	20	18,6	5,33	2	,069
5.Dersi anlatan hocanın sesi kulak tırmalıyor.	125	25,3	369	74,7	3	23	10	77	48	44,9	59	55,1	18,2	2	,000**
6.Kalan eğitim sürenizi nasıl tamamlamak istersiniz?	129	26,1	365	73,9	1	7,6	12	92,4	24	22,5	83	77,5	2,64	2	,266

*p<.05 **p<.01

Tablo 25’te, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Uzaktan eğitime bağlandığı cihaz*” ile ilgili olarak karşılaştığı “*Akademik güçlükler*” alanındaki veriler sunulmuştur. Tablo 25 incelendiğinde, “*Akademik güçlüklerle*” “*Uzaktan eğitime bağlanılan cihaz*” değişkenine göre ne genel olarak, ne de tek tek maddelere ilişkin kay-kare sonuçları anlamlı ilişki vermemiştir.

Tablo 26: Uzaktan eğitimde “*Karşılaşılan akademik güçlüklerin*”, “*Çalışma odası olup olmama*” değişkenine göre *kay-kare* analiz sonuçları

Karşılaşılan akademik güçlükler	Çalışma odam var				Çalışma odam yok				Kay-Kare Testi X ² Sd P		
	Evet		Hayır		Evet		Hayır				
	n	%	n	%	n	%	n	%			
1.Drslerin verimi, hocasına göre değişiyor.	402	97,1	12	2,9	191	95,5	9	4,5	1,42	1	,232
2.İçeriğinde sayısal bilgiler olan dersleri anlamıyorum.	137	33	277	77	70	35	130	65	0,67	1	,606
3.Uygulamalı derslerde geri kaldığımı düşünüyorum.	256	61,8	158	28,2	119	59,5	81	40,5	0,62	1	,431
4.Hocalar çok ödev/okuma veriyorlar.	305	73,6	109	26,4	166	83	34	17	5,9	1	,015*
5.Dersi anlatan hocanın sesi kulak tırmalıyor.	106	25,6	308	24,4	70	35	130	65	5,2	1	,022*
6.Kalan eğitim sürenizi nasıl tamamlamak istersiniz?	112	27	302	73	42	21	158	79	2,75	1	,095

*p<.05 **p<.01

Tablo 26’da, uzaktan eğitim alan toplam 614 (K=447, E=167) öğrenciden elde edilen verilerin “*Akademik güçlükler*” ile “*Kendine ait çalışma odası olup olmama*” değişkeni arasındaki analiz sonuçları verilmiştir. Tablo 26 incelendiğinde, 4. ve 5. sorularda kay-kare sonuçlarının anlamlı ilişki verdiği görülmüştür. 4. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 6,6$ ve $p = ,010$ olduğundan $<.05$ düzeyinde ve 5. soruda kay-kare sonucu $X^2(sd=1, n=614) = 5,8$ ve $p = ,017$ olduğundan $<.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmayla, uzaktan eğitim konusundaki beklentilerin, toplum, bölge, öğrenci ve veli gerçekleri doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek, gerçekçi sınırlar içinde ele alınması sağlanabileceği değerlendirilmektedir. Tüm eğitim uygulamaları için belirlenen hedeflerin gerçekleşme düzeyinin, mevcut imkân ve kabiliyetlerle yakından ilişkili olduğu açıktır. Amaca uygun ve etkili bir uzaktan/online eğitim için teknoloji yoğun araç-gerecin ve güçlü bir dijital (fiber optik) alt yapının ön koşul olduğu açıktır. Bunun yanında, ailelerin/öğrencilerin sosyo-ekonomik imkanlarının ve bu aile/öğrencilerin yaşadıkları bölgeler itibarıyla ulaşım/erişim olanaklarının, toplumsal düzeyde uygulamaya geçen ya da yakın bir gelecekte uygulamaya konulacak diğer tüm eğitsel uygulamalar için de gerekliliği unutulmamalıdır. Bu ve benzeri çalışmalarla, ülke gerçeklerinin ortaya konması, doğru eğitsel uygulamaların seçilmesi ve hayata geçirilmesi açısından önem arz ettiği değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın sonuçları, uzaktan/online eğitim hedeflerine ulaşma düzeyi, ulaşılamamışsa da, neden ulaşılamadığı konusunda açık ve net fikirlerin oluşmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde “*İletişim teknolojileriyle ilgili karşılaştıkları güçlükler nelerdir*” şeklindeki araştırma sorusuna cevap aramak için, araştırmaya katılan 614 öğrencinin verileri analiz edildiğinde, iletişim teknolojileri alanında pek bir güçlük yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bu alanda karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye yönelik kullanılan sorular arasında “cinsiyet” değişkenine göre 5. soruda .05 ve 6. soruda .01 düzeyinde uyum belirlenmesi, kadın/kız ve erkek öğrencilerin İnternet bağlantı kapasitesiyle ilgili benzer güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir. İnternet bağlantı kapasitesiyle ilgili güçlüklerin “sınıf” değişkeniyle de teyit edildiği, 5. soruda .05 ve 6. soruda yine .01 düzeyinde uyum/ilişki olduğunu, dolayısıyla, özellikle birden fazla kişi aynı anda İnternet’e bağlandığında (aynı evde birden fazla kişi aynı anda uzaktan eğitim ya da başka bir amaçla bağlandığı durumlarda), teknolojik alt yapıyla ilgili güçlüklerin kendini gösterdiği söylenebilir. İkamet edilen/yaşanılan bölge (Şehir merkezi ya da Kırsal) değişkenine göre, 614 öğrencinin 590’nın (% 96’sı) evinde İnternet bağlantısı olduğu, çok az sayıda öğrencinin (özellikle kırsalda) İnternet bağlantısının olmadığı anlaşılmaktadır.

YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde “*İkamet edilen/yaşanılan bölgeden kaynaklı güçlükler nelerdir*” sorusuna, 614 öğrencinin verdiği cevaplar analiz

edildiğinde, “cinsiyet” ve “sınıf düzeyi” değişkenlerine göre bir uyum/ilişki gerçekleşmemiştir. Ancak, “şehir merkezi ve kırsal bölge” değişkenine göre tüm alt sorularda uyum/ilişki gerçekleşmiştir. Şehir merkezinde yaşayan öğrenciler ve kırsal bölgede yaşayan öğrencilerin ikamet edilen/yaşanılan bölgeye ilişkin görüşleri uyumludur. Öğrenci görüşlerinin “çalışma odası olup olmama” ve “eğitime bağlanılan cihaz” değişkenine göre de bazı alt sorularda uyumlu/ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Bir çalışma odasının olup olmama durumunun, öğrencilerin uzaktan eğitime katılma ve ondan daha etkili bir şekilde faydalanmalarını etkileyeceği açıktır. Aynı uyumun/ilişkinin “eğitime bağlandığı cihazda” da olması benzer şekilde yorumlanabilir. Cihazın ekran büyüklüğü, sabit olup olmama durumu, uzaktan eğitimden yararlanmayı olumlu ya da olumsuz etkileyeceği değerlendirilmektedir.

YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde “*Karşılaşılan sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler nelerdir?*” sorusuna, 614 öğrencinin verdiği cevaplar analiz edildiğinde, “cinsiyet” değişkenine göre 3. ve 5. sorularda .05 düzeyinde uyum/ilişki belirlenmesi, kız/kadın ve erkek öğrencilerin benzer sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerle karşılaştığını göstermektedir. “Sınıf düzeyi” değişkeni açısından ise, tüm sınıflardaki (1., 2., 3. ve 4. Sınıf) öğrencilerin sosyal, sağlık ve psikolojik güçlüklerin uyumlu/ilişkili olduğu söylenebilir. “Eğitime bağlandığı cihaz” değişkenine göre, sadece 6. soruda .05 düzeyinde anlamlı uyum/ilişki olması, eğitime hangi cihazla bağlanılırsa bağlansın, öğrencilerde odaklanma gücüğü oluştuğu yönünde değerlendirilmektedir.

YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde “*Karşılaşılan akademik güçlükler nelerdir?*” sorusuna 614 katılımcının verdiği cevapların analiz sonuçlarına göre, “Cinsiyet” değişkeninde 1. soruda .05 düzeyinde uyum/ilişki olduğu, bu soruya göre, öğrencilerin “dersin verimi, hocasına göre değişiyor” düşüncesinde hem fikir oldukları anlaşılmaktadır. “Sınıf düzeyi” değişkenine göre ise, 4. ve 6. sorularda .01 ve 3. ve 5. sorularda da .05 düzeyinde bir uyum/ilişki olduğu, bu durumun hangi sınıf olursa olsun (tüm öğrenciler en az iki dönem uzaktan eğitim almış olduklarından) benzer akademik güçlüklerle vurgu yaptıkları söylenebilir. Benzer uyumları, “Eğitime bağlanılan cihaz” değişkeninde de gözlemek mümkündür.

Öneriler;

1. Bir salgın nedeniyle başlanmış olsa da uzaktan/online eğitime, akademisyenlerin buna yönelik bir eğitime tabi tutulmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.
2. Öğrenciler için bir uzaktan eğitim kılavuzu yayınlanarak, gerek eğitimden daha verimli nasıl yararlanılacağı, gerekse karşılaşılan “İletişim teknolojileriyle”, “İkamet edilen/Yaşanılan bölgeyle”, “Sosyal, sağlık ve psikolojik” ve “Akademik” güçlüklerle ilgili olarak neler yapılabileceği konusunda rehberlik sağlanması yararlı olacağı değerlendirilmektedir.
3. Benzer araştırmaların bir araya getirilerek, uzaktan eğitime ilişkin tüm bulguların ve uzaktan eğitimin öğrenme kalitesine yansımalarının araştırılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.
4. Bu çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda karşılaştıkları güçlükler üzerinde durulmuş olup, başka çalışmalarda akademisyenlerin karşılaştıkları güçlüklerin neler olduğunun araştırılmasının da yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

- Anderson, T. & Dron, J. (2011). Three Generations of Distance Education Pedagogy, *International Review of Research in Open and Distance Learning*, Volume 12, Number 3. Erişim adresi: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/890/1663>
- Anderson, J. (2020). Brave New World The coronavirus pandemic is reshaping education. <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/>, Erişim tarihi: 20 Nisan 2021.
- Atchoarena, D. (2020). COVID-19: Learning cities on the front line. <https://en.unesco.org/news/covid-19-learning-cities-front-line>, Erişim tarihi: 16 Nisan 2021.
- Baykul, Y. (2000). Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Bilgiç, H. G. ve Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Bonk, C. (2001). Online teaching in an online world. http://www.publicationshare.com/docs/faculty_survey_report.pdf Erişim tarihi: 20.06.2015
- Borstorff, P.C. & Lowe, S.L. (2007) Student Perceptions and Opinions toward e-Learning in the College Environment. *Academy of Educational Leadership Journal*, 11, 13-30.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). Kestirisel İstatistik. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 26 (2), 409-428. DOI: 10.1501/Egifak_0000000483
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Chang, G.C. & Satako, Y. (2020). How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>, Erişim tarihi: 02 Mayıs 2021.

- Cronje, J.C. (2001). Metaphors and models in internet-based learning. *Computers and Education*, 37(3-4), 241-256.
- Çavuş, H. ve Göktaş, İ. (2006). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin internetten yararlanma nedenleri ve kazanımları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2006. Cilt:III, Sayı: II, s.56-78.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (2015). Eğitim Bilimlerine Giriş. Ankara: Arkadaş.
- Ertürk, S. (1984). Eğitimde Program Geliştirme (4. Baskı), Ankara: Meteksan.
- Falowo, R. O. (2007). Factors impeding implementation of web-based distance learning. *AACE Journal*, 15(3), 315-338.
- Galusha, J. M. (1997). Barriers to learning in distance education. *Interpersonal Computing and Technology: An Electronic Journal of the 21st Century*, 5(3-4), 6-14.
- Gözütok, F. D. (2004). Öğretmenliğimi Geliştiriyorum (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Hotaman, D. (2019). Öğretim hizmetinin niteliği açısından biçimlendirme ve yetiştirmeye yönelik değerlendirmenin önemi. *International Social Sciences Studies Journal (SSSJ)*, 5(29), 278-286 DOI:10.26449/sss.1213.
- Institute for Higher Education Policy. (2000). Quality on the line: Benchmarks for success in Internet-based distance education. Washington, DC: The Institute for Higher Education Policy. <http://www.ihep.org/assets/files/publications/m-r/QualityOnTheLine.pdf> Erişim tarihi: 16 Nisan 2021.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Scientific Research Methods). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kurubacak, G. ve Yüzer, T.V. (2004). The Building of Knowledge Networks with Interactive Radio Programs in Distance Education Systems. J. Nall & R. Robson (Eds.), *Proceedings of E-Learn 2004--World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education (pp. 2360-2367) içinde*. Washington, DC, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learntechlib.org/primary/p/11233> Erişim tarihi: 8 Nisan 2021.
- Köse, E. (2010). Bilimsel Araştırma Modelleri. R. Y. Kıncal (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s.97-119). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Li, X. (2009). Review of distance education used in higher education in China. *Asian Journal of Distance Education*, 7(2), 22-27.

- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). *Distance Education: A Systems View of Online Learning*. (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.
- Palloff, R. M., & Pratt, K. (2007). *Building Online Learning Communities, Effective Strategies For The Virtual Classroom*. (2nd Ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Rodriguez, C. O. (2012). MOOCs and the AI-Stanford like courses: Two successful and distinct course formats for massive open online courses. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 3. <http://www.eric.ed.gov/PDFS/EJ982976.pdf> Erişim tarihi: 15 Mayıs 2021.
- Toker Gökçe, A. (2008) Küreselleřme Sürecinde Uzaktan Eğitim, *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 11, 1-12.
- UNESCO (2002). Open and distance learning: Trends, policy and strategy considerations. <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001284/128463e.pdf> Erişim tarihi: 21 Mayıs 2021.
- UNESCO. (2020). Distance Learning Strategies, What do we know about effectiveness? <http://www.unesco.org/covid19EDwebinar>, Erişim tarihi: 16 Nisan 2021.
- Yazıcı, A., Altař, I., ve Demiray, U. (2001). Distance education on the Net: A model for developing countries. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 2(2), 24-35.

EKLER:

Ek-1 Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet:

Kadın( )

Erkek( )

Sınıf Düzeyi:

1. Sınıf( )

2. Sınıf( )

3. Sınıf( )

4. Sınıf( )

Bölüm / Anabilim Dalı / Bilim Dalı:

BÖTE ( )

PDR ( )

İlköğretim Matematik Öğretmenliği ( )

Okul Öncesi Öğretmenliği ( )

Sınıf Öğretmenliği ( )

Sos. Bil. Öğretmenliği ( )

Türkçe Öğretmenliği ( )

İngilizce Öğretmenliği ( )

Yaşadığınız Yerleşim Yeri:

Şehir Merkezi ( )

Kırsal Bölge ( )

Ailenizin Gelir Düzeyi:

2300-3000 ( )

3001-4000 ( )

4001-5000 ( )

5001-6000 ( )

6001-7000 ( )

7001-8000 ( )

8001-9000 ( )

9001-10000 ( )

10001-Yukarı ( )

Uzaktan Eğitim Alan Kardeş Sayınız;

Yok( ) 1( ) 2( ) 3( ) 4( ) 5( ) 6( ) 7 ve yukarı( )

Uzaktan Eğitime Hangi Araçla Bağlanıyorsunuz?

Bilgisayar ( )

Tablet ( )

Telefon ( )

Kendime Ait Bir Çalışma Odam var.

Evet ( )

Hayır ( )

Ek-2 Soru Formu/Anket

1. Öğrencilerin İletişim Teknolojilerialanında karşılaştıkları güçlükler.

Evinizde internet bağlantısı var mı?

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Evinizde bilgisayar (Masaüstü/Dizüstü) var mı?

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Evinizde tablet var mı?

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Evimizde bir tane “Bilgisayar/Tablet/Telefon” var ve bu aracı etkili olarak kullanma sorunu yaşıyorum.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Evimizde aynı anda birden fazla kişi (kardeşlerim ya da annem-babam) uzaktan eğitime bağlanınca, internet sorunu yaşıyorum.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Ders esnasında hocanın görüntüsü donuyor/sesi kesiliyor.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

2.Öğrencilerin Yaşadıkları/ikamet ettikleri bölgeden kaynaklanan sorunlar.

Yaşadığımız/ikamet ettiğimiz bölgede internet çekmiyor.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Yaşadığımız/ikamet ettiğimiz bölgede internet kesintileri oluyor.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Yaşadığımız/ikamet ettiğimiz bölgede elektrik kesintileri olmaktadır.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Yaşadığımız bölgeden kente ulaşmak zahmetlidir.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Yaşadığımız bölgeden kente ulaşmak için toplu taşıma aracı yoktur.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Yaşadığım ev ortamı uzaktan eğitim için uygun değildir.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Yaşadığım evde çok gürültü olmaktadır.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

3.Öğrencinin uzaktan eğitimle ilgili olarak yaşadığı sosyal, sağlık ve psikolojik güçlükler.

Uzaktan eğitim için sürekli evde kalmam, sosyal yalnızlık çekmeme neden olmaktadır.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Uzaktan eğitim için sürekli evde kalmak psikolojimi bozmaktadır.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Sürekli ekran başında olmak sağlığımlı (göz sağlığı, sırt ağrıları, duyma, v.b.) bozmaktadır.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Tüm günü uzaktan eğitim için ekran başında geçirmek, motivasyonumu düşürmektedir.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Zihinsel olarak kendimi çok yorgun hissediyorum.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Derslerde ara verilmemesi, odaklanma problemine neden oluyor.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Derslerin süresi çok uzun

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

4.Öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili olarak yaşadıkları akademik güçlükler.

Dersin verimi öğretim üyesine göre farklılık göstermektedir.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

İçeriğinde sayısal bilgiler/işlemler olan dersleri anlamıyorum.

3. Evet ( )
4. Hayır ( )

Uygulamalı derslerde geri kaldığımı düşünüyorum.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Öğretmenler çok ödev/okuma veriyorlar.

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Dersi anlatan hocanın sesi kulak tırmalıyor

1. Evet ( )
2. Hayır ( )

Geri kalan eğitim sürenizi nasıl tamamlamak istersiniz?

1. Uzaktan eğitimle ( )
2. Yüz yüze eğitimle( )